

HASSAN AL-BANNA: AMB ELL VA COMENÇAR TOT

Ramon ALCOBERRO

Hassan al Al-Banna, o si ho preferiu, Hassan ibn Ahmad ibn 'Abd al-Rahman (1906-1949) va ser el fundador dels Germans Musulmans, el grup panarabista islàmic que va plantar cara tant als anglesos com al laïcisme de Gammal Abdul Nasser. Sense els Germans Musulmans, que van constituir una mena d'Estat dins l'estat a Egipte al llarg de més de mig segle, no s'entén l'islamisme modern.

Nascut en 1906 a Mahmudiyya, no gaire lluny d'Alexandria, Hassan Al-Banna fou un professor i predicador molt influent a Egipte que va fundar en 1928 l'Associació dels Germans Musulmans, una organització que no pot ser considerada estrictament ni un partit polític, ni un grup religiós, ni una mútua mèdica; però que té elements de tot plegat... i fins i tot va organitzar durant anys una mena de Lliga de futbol, seguida apassionadament arreu del país. Per als Germans política i religió no s'han de separar mai, perquè totes dues depenen d'un concepte superior: la beneficència, sense l'exercici de la qual ningú no pot ser considerat bon musulmà. Els Germans, que són laics i pertanyen generalment a la burgesia, han creat les millors escoles (separades per a nois i noies) i les universitats modernes a Egipte –i ara mateix (2017) la seva herència és objecte d'una repressió ferotge per part del general al-Sissi, el dictador imposat pels Estats Units amb l'objectiu de frenar al preu que sigui l'onada de les primaveres àrabs. De fet, el partit Ennahda, ara més que prohibit, fou l'expressió de la ideologia dels Germans durant les primaveres.

Al-Banna va defensar sempre el que ell anomenava la *khayriyya*, val a dir, una mena de constant social de l'islamisme i, de fet, el sindicalisme egipci sempre ha estat en mans de representants dels Germans, tot i que formalment el partit ha estat prohibit gairebé sempre. El cinquè principi del credo d'aquesta associació resumeix en profunditat els seus objectius: *“Crec que el musulmà té el deure de fer renéixer l'Islam per la renaixença dels seus pobles diversos, pel retorn a la seva legislació pròpia, que la bandera de l'Islam ha de cobrir el gènere humà i que cada musulmà té per missió educar el món segons els principis de l'Islam. I prometo esforçar-me (fer “jihad”) per acomplir aquesta missió mentre viuré i sacrificar a això tot el que posseeixo”*.

L'èxit de l'associació fou tan ràpid que fins i tot van organitzar i armar pel seu compte batallons de voluntaris durant la guerra àrab-israeliana de 1948. La por del rei Faruk (i dels anglesos que el sostenien) davant aquesta força militar va ser prou gran com per prohibir la confraria el 8 de desembre d'aquell mateix any i per fer assassinar Al-Banna el 2 de febrer de 1949. Nasser es va recolzar en els Germans per enviar a l'exili la monarquia en 1952, però aviat s'hi va enfrontar, aliant-se amb els eterns enemics de la Germandat, els clergues de la Universitat islàmica a la gran mesquita Al-Azhar, del Caire, el centre d'una intel·lectualitat que Hassan al-Banna menyspreava perquè la considerava supersticiosa. Mentre per a Al-Banna el nucli de l'Islam és l'Alcorà, Al-Azhar sempre ha donat el seu vist-i-plau als Haddits, els reculls de frases atribuïdes al Profeta i que són trameses (tant com manipulades) per la tradició oral,

sense cap base històrica i filològica seriosa i que, de fet, són molt més restrictius que l'Alcorà mateix.

Amb la mort d'al-Banna i el recolzament que Nasser va rebre de la Unió Soviètica, el nou líder dels Germans fou Sayyid Qutb, que és considerat el pare intel·lectual de la noció de "gihad global". De la Germandat naixeren diversos moviments radicals, el més conegut dels quals és la Jama'a al-Islamiyya a qui s'atribuí l'assassinat del president Sadat en 1981, tot i que seu successor Hosni Mubarak no pugui ser considerat del tot innocent del fet.

D'al-Banna a Bin Laden

L'interès més bàsic de Hassan al-Banna no era fer un Islam modern. Més aviat al contrari, s'ofendria si li haguessin dit que era un modernista o, encara pitjor, que era un equivalent a Luter o a Calví dins l'islamisme. Ben al contrari, per a ell les respostes de Islam a la crisi de la modernitat calia trobar-les en els primers califes, fusionant religió i política. Per als Germans musulmans l'única via de redreçament del món àrab és entendre la política com a servei diví. L'Alcorà i l'espasa no es poden separar. Al món només hi ha dos partits: el que representen ells i el dels infidels, contra els quals tota acció (i tota dissimulació) és vàlida mentre resulti eficaç. Els enemics de l'Islam no són els capitalistes, sinó els no creients i la seva ideologia materialista. D'aquí que estiguin també contra el comunisme ateu. Aquesta és una tesi que després recollirà Bin Laden, escandalitzat, per la seva banda per l'ús absolutament egoista dels beneficis del petroli que feia i fa la monarquia saudita.

Els germans s'ha organitzat sempre a dos nivells. Externament són tolerants, oberts i pacífics. Internament, en l'organització secreta, els militants han d'estar preparats al sacrifici i, si cal, a la mort fins bastir una nació islàmica que apliqui estrictament la xaria. Els principis que regeixen la Germandat són avui els mateixos del programa de 50 punts que redactà al-Banna en 1936. Forma part d'aquest programa prohibir tot contacte gestual entre homes i dones i educar els joves en el fervor de la gihad (que no és exactament una guerra santa, sinó un esforç per santificar la vida fins al martiri si calgués...). Al seu article 2 es proclama: "la necessitat de reformar les lleis per tal que siguin conformes a la legislació islàmica i especialment les infraccions i les sentències penals". Entre els punts més significatius hi ha el que autoritza a "confiscar les novel·les que exciten [sensualment] i els llibres que semblen dubtes [sobre la fe]" – un fet que quasi costà la vida en un atemptat al premi Nobel egipci Mahfuz. Evidentment es pot perseguir "tota persona de qui es pugui provar que no segueix els principis de l'Islam, com ara no dejunar el mes de Ramadà, etc." Es tracta, en paraules d'al-Banna de "posar fi a l'esperit estranger a les nostres llars". Un exemple és l'interès que sempre posà en la vestimenta que per a ell hauria d'unificar-se algun dia en tota l'àrea musulmana de manera que el príncep i l'obrer haurien de vestir exactament igual al carrer. En definitiva, el rigorisme moral que impedeix robar al bon funcionari islàmic, li demana ser també escrupolós amb la doctrina i portar-la fins al final, prohibint contextualitzar-la històricament – que és el que ha acabat portant el cristianisme al relativisme. Tot islamista ha de ser "jundî", val a dir "soldat", tot i que sovint es tradueix per "militant", i ha de treballar en una "katîba", que vol dir "falange", en sentit militar i no pas "cercle" com de vegades apareix.

En la dècada de 1960 el gendre de Hassan al-Banna, Saïd Ramadan (que segon documents suïssos desclassificats havia treballat amb els serveis secrets nord-americans per foragitar

Nasser), va crear a Ginebra el primer Centre Islàmic d'Europa, amb finançament saudita i recolzament nord-americà. El llibre del periodista i premi Pulitzer Ian Johnson: *Una mesquita a Munic; Els nazis, la CIA i el creixement dels Germans Musulmans a Occident*, explica amb detall els tractes que Saïd Ramadan va tenir amb Bob Dreher, un agent de la CIA instal·lat a Munich, tot i que com sempre en aquests casos és difícil saber on acaba la llegenda i on comença la propaganda. Però, com els Germans Musulmans, Bin Laden i el gihadisme global sempre s'han sentit molt a gust en aquest món de les mitges veritats, els espionatges i l'aspiració a la puresa moral. Que com tothom hauria de saber a hores d'ara és el pitjor de tots els vicis. En nom de la puresa sempre s'ha matat molt.